

הלכות יום טוב סימן תצו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יג]

אלא צריך לקח וללכל כל מה שיעלה בידו.^[33]

(29) ואם אינו רוצה ליטול כל מה שיעלה בידו אלא דוקא את הדגים המשובחים, כתב המחצה"ש (ס"ק ה) שצריך לקשור חוט או משיחה מערב יום טוב בדג שרצונו לאוכלו [וראה שו"ע להלן (ס"ו) ובמשנ"ב (ס"ק לא)].

[משנ"ב ס"ק יד]

דאם היא תתקף יותר מן ששה טפחים אסור^[30] וכו', ואפלו צריך להביא מצודה שריי^[31].

(30) וביאר הבי"ח (ד"ה ואם), שעל כן היא נקראת 'אמת המים' משום שאינה רחבה אלא אמה שהיא ר' טפחים [וראה בסמ"ע (חור"מ סי' ריו ס"ק א) לענין המוכר לחבירו בשדהו אמת המים].

(31) ואם יכול לצודם על ידי שפיכת המים בקלות מהתיבה, כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ו) שיתכן שלכל הדעות נחשבים הדגים כניצודים ועומדים.

[ושנה"צ ס"ק כט]

ההפנה בפה^[32].

(32) ולענין זימון ימים, כתב להלן (ס"ק ג) שאין צריך הזמנה בפה אלא די שמסכים בליבו איזה עוף וכדו' רצונו ליקח ביום טוב, וכן כתב במשנ"ב לעיל (סי' שח ס"ק צג) ובשעה"צ שם (ס"ק פה).

[משנ"ב ס"ק יז]

דבין דבאין לקליקן בערב^[33] וגם נאנין קמיר בבית^[34] וכו', דעניקם מתעורות אן נאנין נשקטין מיד התופסן^[35].

(33) ולא דוקא שבאים לכלובם בכל ערב, אלא הוא הדין אם באים לכלובם פעם בשבוע, כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק יא) שמתברר שאף הם נחשבים בניצודים ועומדים.

(34) משמע מדבריו שנקט כתירוף הראשון שבגמ' (ביצה כו, א), וכדעת הרא"ש שצריך שיבואו לכלובם בערב וגם זמזומותם עליה, אמנם לעיל (סי' שטו ס"ק ג) ובשעה"צ שם (ס"ק פב) משמע שדעת השו"ע (שם) כתירוף השני בגמרא (שם) שצריך שיהיו באים לכלובם בערב תוך לתפסם, ולהלן (ס"ק כה) ובשעה"צ (ס"ק מוח) נקט להחמיר כשני התירוצים.

(35) ואף שבשו"ע לעיל (סי' שטו ס"ב) מבואר שהצר בעל חי כשהוא ישן חייב, ביאר הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ז ס"ק קמ"ד) שתרגומים דרכם להתעורר בלילה מחמת הטל והרי הם בניצודים, וכמו שכתב הביה"ל לעיל (שם ד"ה הצד) לענין חגבים.

[משנ"ב ס"ק כב]

דמסחקא דצפה עליה^[36].

(36) ולשיטת הרמ"א לעיל (סי' תצה ס"ד) שאין איסור מוקצה ביום טוב [ולא צריך כאן לטעם דמסתמא דעתיה עליהו לכל שיעור], כתב לקמן (סי' תצה ס"ק כח) לענין עגל שאין אמו עומדת לאכילה אלא לגדל ולדוד [שאז לא שייך לומר שמוכן אגב אמו], שמוחר לאוכלו גם אם נולד ביום טוב ואין לאוטרר משום נולד [שלכל הדעות אסור ביום טוב כמבואר ברמ"א לעיל (שם)], כיון שהלירה לא עשתה שום שינוי בגופו, שהרי אף קודם לידתו וזה ראוי לאכילה כמו לאחר לידתו.

הלכות יום טוב סימן תצו

(יד) היא (ה) צרה ואינן יכולים להשקט (המדרש פ"ב): ו (ו) * אנונים ותרנגולים יונים (טו) שבבית או ששחזר (טז) העומדים לאכילה, (יז) מותר לצודן (יח) ואינן צריכין זמון: ז שאר כל חיה ועוף ששחזר צידה, (יט) שצריך לומר 'הבא מצודה ונצודנה', * אסור לצודן ולתן לפניהם מזונות: וכל שאין מחזרים צידה, (כ) מותר לצודן ולתן לפניהם מזונות: ח 'איל וצבי שקננו (כא) בפרדס וילדו בו עפרים וגדון הם קטנים שאין צריכין צידה, (כב) מותרים בלא זמון: ודוקא בפרדס הסמוך לעיר (כג) בתוך שבעים אפה

באר היטב

כתב: אם תקטין ירחב יותר משהיה סתם אסור לקח מנוג, ע"ש. והשו"ע העלה וזמיר בלא קליפת חוט ואפילו רב יותר משהיה סתם, רק שלא יחזיר לפנים מה שלא ייטב לו, ע"ש. והמ"א פתח דלש להחמיר עכ"פ לעשותו ע"י א"י בשתארו רב, ע"ש: (1) אנונים. והיה שאר עופות ששאין לכלבן לשרב ה"ל כנצודין ושרי לתפסן אפילו דרך לכלבן, ואפילו צ"ל הבא

באר היטב

שדעת הרמב"ם לאסור בכל גווי, הלא רב הפוסקים חולקין עליו וכו'. וכן מסתבר בסעיף ז סתם להקל במוחם. אחר כך מצאתי בפרו' חנש סימן תצו סעיף ג שכתב, שמעשים בכל יום שפיתוין מזונות ביום טוב לתנולת העומדת לגדל ציפים אף שהיא בכלל הקצה, אלא העקר דמלי צידה, עין שם: * אנונים ותרנגולים וכו'. והוא הדין שאין עופות שהן בני-תרבות יבאין לכלבן לשרב וזמוןותן עליה, הו"ל להו' כנצודין [מ"א ושי"א]: * אסור לצודן ולתן לפניהם מזונות. עין בעבודת הקדש להרשב"א שכתב דבמקום הפסד המידה לתן לפניהם מזונות, כגון דבורים עשין

משנה ברורה

המים הנה יודע בודאי שלא יצטרך ביום טוב רק איזה דגים, אם כן הרי לא הוכנו כלם, וכשבודד ומפיה נקטן אנלא מלתא דהאי לא הוכן, אם כן טלטלם שלא לצורך, כדלקמן סעיף י, ולכן לא יבדל ויניח השאר, אלא צריך לקח ולאכל על מה ששעלה בידו, בין (כז) טוב ובין רע, ולא יחזיר מה שלא ייטב לו: (יד) היא צידה. עין בפ"ח ושארי אחרונים שכתבו דאם היא רחבה יותר מן ששה טפחים אסורה: ולענין ארבה מקלח הרבה (כו) אחרונים אפילו אם ארבה פשה, בין שאינה רחבה, בקל יש לתפס הדגים, ואפילו באופן המותר, גם כן (כו) יש מחמירין שלא לצודן במצודה בדרך אפתי-המים, אלא הוא הדין אם הכניס דגים לתבה מלאה נמקים (ל) דדוקא בבית ובאמת-המים ששל-כל-פנים הדגים הם בנקרע, מקום חיותם, מה שאין כן בשם נמקים בקלי לא שכן בהו' קלל צידה, ואפילו צריך להביא מצודה (לג) שרי, ועל-כן נראה שאין להחמיר בתבה (לג) לטל ביד אפילו אם רחבה בתבה יותר מן ששה טפחים הרבה. כתבו האחרונים, דאם הכניס דגים מבעוד יום לבאר וצריך לצוד אותם על-ידי בלי דוקא, אסור לצודם ביום טוב, ומכל מקום אם הם בבית עמק, אין צריך לידר למשה ביד לתפסן בידו, אלא עומד למעלה ותופסן על-ידי בלי: ו (טו) שבבית וכו'. רוצה לומר, שגדלין (לג) בבית: (טו) העומדים לאכילה. לאפוקי אם הם עומדים לביצים אסור, למאן דאסור מקצה ביום טוב. ואם קנה עופות אלו ולא חשב כלל לאיזה דבר יעמידם, מותרים, והסתמיהו (לד) לאכילה קומי: (יז) מותר לצודן. ואפילו (לה) מרשות-הרבים, ואפילו צריך (לו) להביא מצודה, דכיון דבאין לכלבן (לז) כע"כ³³ וגם נאזינו תמיד בבית³⁴ הרי הם כנצודים. וכל זה אם תופסן ביד לשהקטן, והמידה משום שקמת יום טוב, הא לאו הכי (לח) אסור לכמה פוסקים, וכמו שהובא נפתח לעיל סימן שטו סעיף יב בהג"ה. וכתבו האחרונים: עוף (לז) שקנה מתוך ועדן לא הרגל בבית ואינו בא לכלבן בערב, דבנה חזק בשבת אם צד ויכליעל סימן שטו, גם ביום טוב אסור לצודן אפילו הם בבית, אלא אם כן נכנסו במקום צר. ובחמ"א גם כן, דבליה נפתח יושבין על הסורה מותר לצודן, דעניניהם מהעדרות אז ואינן נשמטין מיד התופסן³⁵: (יח) ואינן צריכין זמון. דמוכנים הם. וכתבו הפוסקים, דמכל מקום נא-שמים יבן עניניו בתחלה בעופות וכו'. וצריך אינה שניצח ביד שלא יבוא למחר לטל ולהניח, ואף-על-פי שכלם מוכנים הם, (מ) מכל מקום טורח טורח ומה ביום טוב: ז (יט) שצריך לומר 'הבא מצודה' וכו'. עין לעיל סימן שטו משנה ברורה סעיף קטן ד, ושם נתבאר דכל שאין יכולין לתפסו בריצה אחת אלא צריך להנפש קדם שיגיע, כפי שצריך לומר 'הבא מצודה ונצודנה' דמי. ולפי המבאר עוד שם בעוף, אפילו הנה במקום דחוק שאפשר לתפסו בשחיה אחת, מכל מקום אם החלון או הגג פתוח שיכול לברך דרך שם, אסור לצודו: (כ) מותר לצודן וכו'. הנה אם תמנים, דלית בהו' משום מקצה, הא לאו הכי אסור לתפסן, שהרי אסורים גם בטלטול: ח (כא) בפרדס. גדר, שהוא מקום (מא) הפושט, שאין הנלד יכול לצאת משם וקל לצודו: (כב) מותרים בלא זמון. דמסתמא דעתה עליהם³⁶ לכל שעה שיצטרך: (כג) בתוך שבעים. וארבעה טפחים, (מג) ויכליעל בסימן

שער הציון

(סא) להחמיר גם כן בשום חששא שמא יקח ויניח ויכדושין לגבי יונים בסעיף י, לא מחמירין, כדכתבו אחרונים, דלגבי דגים לא שכי' בלי האי סברא זו, עין ט"ז: (כו) עין מנח"מ שנה ובית-יוסף ושי"א. ובנחלת-צבי מפקפק על זה, דכמו בבית יותר מן ששה טפחים יוכל הדג להשקט, כן הוא הדין באפה שארבה הרבה, וגם הפרי-מגדים כתב שדין זה אינו מוכרז בליקה, וכן משמע קצת באיירי שכתב 'הפיה קטנה, עין שם: (כז) פרי חדש והגרי"ז. ובשו"ע ואלהי רבה מקלין, ובחמ"מ משה דחה ראיות הפרי חדש: (מג) אחרונים: (כט) ודע, דאם התבה נתון במים מזמן מרבה ותתן שמה דגים לקרות ולרבות ולקצצים צד מהם, יש לומר בודאי ביום טוב טקעים הם, ואף אם תמנים בפה מערב-יום טוב צריך ציון (פרי מגדים), ולכסוף מצוד דדי' כקאי בדגים בהתנה בפה³⁷: (ל) דעת אינה אחרונים: (לא) ט"ז ואלהי רבה: (לב) ובמאירי איבא מר סברא דבמצודה אסור, ונראה דמשום עבדא דחל הוא: (לג) מגן-אברהם ושי"א: (לד) רש"י א"א בעבודת-הקדש, והוא פרי חדש ודמ"מ משה והגרי"ז: (לה) מנגן-אברהם ואלהי רבה ושי"א. ועין בהמ"מ משה שפסקס ויבדיל לה דלמ"א לעיל סימן שטו סעיף יב בהג"ה דאסור הכי נמי אסור, ובאמת בפי יום טוב איבא הרבה ראשונים ששקלים אף-על-פי שפחמירי לגבי שבת, עין ברומח וברבנו ורחם ובהג"ה ממוני וברמב"ן ובמאירי: (לו) פוסקים: (לז) גמרא: (לח) מנגן-אברהם ושי"א: (לט) ועין לעיל סימן שטו צדדנה בבאר היטב דדוקא אם העוף נקנה במקום דחוק שאינו מביא שוב מקומו הראשון, אבל במקום קרוב שממיר מקומו הראשון פטור, שהרי אית לה כלוב וכתפס דמי: (מ) אחרונים, ובפרט אם תופסו במקום רחב, שלא המידה אלא משום שקמת יום טוב, ואם כן לשתופסו ומינחו נמצא שצדנה שלא לצורך: (מא) רש"י ושי"א, דאם לא-כן לא שכן דעתה עליהו: (מג) שישה בשם הרישב"א, וכן פתח הפרי חדש:

הרגום: 1 ארנו.

